

KATECHIZMUS KATOLÍCKEJ CIRKVI

SPOLOK SVÄTÉHO VOJTECHA

KATECHIZMUS KATOLÍCKEJ CIRKVI

KATECHIZMUS KATOLÍCKEJ CIRKVI

SPOLOK SVÄTÉHO VOJTECHA
TRNAVA 2020

Obraz na obálke reprodukuje detail kresťanského náhrobného kameňa z Domitilíných katakomb v Ríme, ktorý pochádza z konca tretieho storočia. Tento bukolický (pastiersky) obraz pohanského pôvodu kresťania používajú ako symbol pokoja a blaženosti, ktoré duša zosnulého nachádza vo večnom živote.

Tento obraz naznačuje aj niektoré aspekty, ktoré charakterizujú tento Katechizmus: Krista, Dobrého pastiera, ktorý svojich veriacich (ovečka) vedie a ochraňuje svojou autoritou (palica), priťahuje ich melodickou symfóniou pravdy (flauta) a dáva im odpočinúť v tieni „stromu života“, svojho vykupiteľského kríža, ktorý otvára raj.

Konferencia biskupov Slovenska udeľuje imprimatur na slovenský preklad Katechizmu Katolíckej cirkvi
Číslo 61/1998/KBS
Bratislava 11. novembra 1998

Mons. Rudolf Baláž
biskup, predseda KBS

„Libreria Editrice Vaticana omnia sibi vindicat iura. Sine eiusdem licentia scripto data nemini liceat hunc Catechismum denuo imprimere aut in aliam linguam vertere.“

© Copyright 1997 Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano

© Copyright slovenského prekladu KBS 1998

Slovak edition © Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r. o., Trnava 2020

ISBN 978-80-8161-420-0

SKRATKY A ZNAČKY

AAS	<i>Acta Apostolicae Sedis</i>
apošt. exh.	apoštolská exhortácia
AHMA	<i>Analecta hymnica Medii Aevi</i>
apošt. konšt.	apoštolská konštitúcia
apošt. list	apoštolský list
BP	<i>Biblioteca patristica</i>
c.	corpus
CA	<i>Corpus apologetarum Christianorum saeculi secundi</i>
CCEO	<i>Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium</i>
CCG	<i>Corpus Christianorum (Series Graeca)</i>
CCL	<i>Corpus Christianorum (Series Latina)</i>
COD	<i>Conciliorum Oecumenicorum Decreta</i>
CSEL	<i>Corpus Scriptorum Ecclesiasticorum Latinorum</i>
dekl.	deklarácia
dogm. konšt.	dogmatická konštitúcia
DS	H. DENZINGER-A. SCHÖNMETZER, <i>Enchiridion Symbolorum definitionum et declarationum de rebus fidei et morum</i>
Ed. Leon.	Editio Leoniana. – SANCTI THOMAE AQUINATIS Doctoris Angelici <i>Opera omnia</i> iussu impensaue Leonis XIII P. M. edita
encykl.	encyklika
Funk	F. X. FUNK, <i>Patres apostolici</i> , 2. vydanie
GCS	<i>Die griechischen christlichen Schriftsteller</i>
Inscr.	Inscriptio
inštr.	inštrukcia
kán.	kánon
kap.	kapitola
KKP	<i>Kódex kánonického práva</i>
konšt.	konštitúcia
MGH	<i>Monumenta Germaniae historica</i>
MHSI	<i>Monumenta historica Societatis Iesu</i>
past. konšt.	pastorálna konštitúcia
PG	<i>Patrologia graeca</i> (J. P. MIGNE)
PL	<i>Patrologia latina</i> (J. P. MIGNE)
PLS	<i>Patrologia latina. Supplementum</i>
PTS	<i>Patristische Texte und Studien</i>
porov.	porovnaj
q.	quaestio
s.	strana
SC	<i>Sources chrétiennes</i>
SPM	<i>Stromata patristica et medievalia</i>
TD	<i>Textes et documents</i>
TPL	<i>Textus patristici et liturgici</i>
vyd.	vydanie
zasad.	zasadanie
zv.	zväzok

SKRATKY KNÍH SVÄTÉHO PÍSMÄ

STARÝ ZÄKON

Gn	Kniha Genezis	Pies	Pieseň piesní
Ex	Kniha Exodus	Múd	Kniha múdrosti
Lv	Kniha Levitikus	Sir	Kniha Sirachovcova
Nm	Kniha Numeri	Iz	Kniha proroka Izaiáša
Dt	Kniha Deuteronómium	Jer	Kniha proroka Jeremiáša
Joz	Kniha Jozue	Nár	Kniha Náreký
Sdc	Kniha sudcov	Bar	Kniha proroka Barucha
Rút	Kniha Rút	Ez	Kniha proroka Ezechiela
1 Sam	Prvá kniha Samuelova	Dan	Kniha proroka Daniela
2 Sam	Druhá kniha Samuelova	Oz	Kniha proroka Ozeáša
1 Kr	Prvá kniha kráľov	Joel	Kniha proroka Joela
2 Kr	Druhá kniha kráľov	Am	Kniha proroka Amosa
1 Krn	Prvá kniha kroník	Abd	Kniha proroka Abdiáša
2 Krn	Druhá kniha kroník	Jon	Kniha proroka Jonáša
Ezd	Kniha Ezdrášova	Mich	Kniha proroka Micheáša
Neh	Kniha Nehemiášova	Nah	Kniha proroka Nahuma
Tob	Kniha Tobias	Hab	Kniha proroka Habakuka
Jdt	Kniha Judita	Sof	Kniha proroka Sofoniáša
Est	Kniha Ester	Ag	Kniha proroka Aggea
Jób	Kniha Jób	Zach	Kniha proroka Zachariáša
Ž	Kniha žalmov	Mal	Kniha proroka Malachiáša
Prís	Kniha prísloví	1 Mach	Prvá kniha Machabejcov
Kaz	Kniha Kazateľ	2 Mach	Druhá kniha Machabejcov

NOVÝ ZÄKON

Mt	Evanjelium podľa Matúša	1 Tim	Prvý list Timotejovi
Mk	Evanjelium podľa Marka	2 Tim	Druhý list Timotejovi
Lk	Evanjelium podľa Lukáša	Tít	List Titovi
Jn	Evanjelium podľa Jána	Flm	List Filemonovi
Sk	Skutky apoštolov	Hebr	List Hebrejom
Rím	List Rimanom	Jak	Jakubov list
1 Kor	Prvý list Korintanom	1 Pt	Prvý Petrov list
2 Kor	Druhý list Korintanom	2 Pt	Druhý Petrov list
Gal	List Galaťanom	1 Jn	Prvý Jánov list
Ef	List Efezanom	2 Jn	Druhý Jánov list
Flp	List Filipanom	3 Jn	Tretí Jánov list
Kol	List Kolosanom	Júd	Júdov list
1 Sol	Prvý list Solúnčanom	Zjv	Zjavenie apoštola Jána
2 Sol	Druhý list Solúnčanom		Apokalypsa (Apk)

APOŠTOLSKÝ LIST „LAETAMUR MAGNOPERE“

**ktorým sa schvaľuje a zverejňuje
typické latinské vydanie Katechizmu Katolíckej cirkvi**

Ctihodným bratom kardinálom, patriarchom, arcibiskupom,
biskupom, kňazom, diakonom a ostatným členom Božieho ľudu

JÁN PAVOL, BISKUP,

**SLUHA BOŽÍCH SLUHOV,
NA TRVALÚ PAMIATKU**

MÁM VELKÚ RADOSŤ, že verejnosť dostáva typické latinské vydanie Katechizmu Katolíckej cirkvi, ktoré týmto apoštolským listom schvaľujem a zverejňujem a ktoré sa tak stáva definitívnym textom spomínaného Katechizmu. Stáva sa to približne po piatich rokoch od vyjdenia apoštolskej konštitúcie *Fidei depositum* z 11. októbra 1992, ktorá pri príležitosti tridsiateho výročia otvorenia Druhého vatikánskeho koncilu sprevádzala prvý text *Katechizmu*, napísaný vo francúzskom jazyku.

Všetci sme mohli s radosťou konštatovať, ako priaznivo bol *Katechizmus* v týchto rokoch všeobecne prijatý a ako veľmi sa rozšíril najmä v jednotlivých cirkvách, ktoré sa postarali o jeho preklad do

vlastného jazyka, aby bol k dispozícii rôznym jazykovým spoločnostiam sveta. To potvrdzuje, ako bolo vhodné, že mimoriadne zhromaždenie Biskupskej synody ma r. 1985 požiadalo, aby sa napísal katechizmus alebo súhrn (kompendium) celého katolíckeho učenia, tak viery, ako aj mravov.

Katechizmus, ktorý vypracovala osobitná komisia kardinálov a biskupov ustanovená r. 1986, som schválil a zverejnil už spomenutou apoštolskou konštitúciou, ktorá ešte stále zachováva svoju platnosť a aktuálnosť a dostáva svoje definitívne uskutočnenie týmto typickým latinským vydaním *Katechizmu*.

Toto vydanie pripravila komisia zložená z rozličných úradov Apoštolskej stolice, ktorú som na to ustanovil r. 1993. Táto komisia, za ktorej predsedu som určil svojho ctihodného brata kardinála Jozefa Ratzingera, usilovne pracovala, aby splnila úlohu, ktorá jej bola zverená. Osobitnú pozornosť venovala mnohým navrhovaným opravám týkajúcim sa výrokov *Katechizmu*, ktoré v týchto rokoch prichádzali komisii zo všetkých strán sveta a od rozličných zložiek spoločenstva Cirkvi.

V tomto ohľade možno vhodne zdôrazniť, že zaslanie toľkých návrhov na zdokonalenie *Katechizmu* poukazuje na celkom osobitný záujem, ktorý *Katechizmus* vzbudil na mnohých miestach celého sveta, aj v nekresťanských prostrediach, a potvrdzuje cieľ *Katechizmu* predstaviť sa ako celý a úplný výklad katolíckeho učenia, z ktorého každý môže poznať, čo Cirkev vyznáva a slávi, čo žije a čo sa vo svojom každodennom živote modlí. Takisto v tom jasne vidieť živé úsilie prispieť k tomu, aby kresťanská viera, ktorej hlavné a základné body sú obsiahnuté v *Katechizme*, bola čo najvhodnejšie predstavená ľuďom našich čias. Touto spoluprácou mnohých zložiek Cirkvi sa znova uskutočňuje to, čo som napísal v spomínanej apoštolskej konštitúcii *Fidei depositum*: „Súzvuk toľkých hlasov vyjadruje skutočne to, čo možno nazvať ‚symfóniou‘ viery.“

Aj z týchto dôvodov komisia vážne vzala do úvahy poslané návrhy, pozorne ich preskúmala prostredníctvom rôznych inšancií a predložila mi na schválenie svoje závery. Tieto závery – keďže umožňujú lepšie vyjadriť obsah *Katechizmu* vzťahujúci sa na poklad katolíckej viery alebo dovoľujú formulovať niektoré pravdy viery spôsobom primeranejším požiadavkám dnešného katechetického vyučovania – som

schválil, a tak sa stali súčasťou tohto typického latinského vydania. Vo svojom učení toto vydanie teda verne opakuje ten text, ktorý som oficiálne predložil Cirkvi a svetu v decembri r. 1992. Dnešným zverejnením typického latinského vydania sa završuje celé dielo zostavenia *Katechizmu*, ktoré sa začalo r. 1986, a úspešne sa spĺňa želanie spomenutého mimoriadneho zasadania Biskupskej synody. Cirkev má teraz k dispozícii tento nový spoľahlivý výklad svojej jednej a nemennej apoštolskej viery, ktorý bude „platnou a oprávnenou pomôckou v službe spoločenstva Cirkvi“, „bezpečnou normou na vyučovanie viery“, ako aj „spoľahlivým a autentickým smerodajným textom“ (apošt. konšt. *Fidei depositum*) pri zostavovaní miestnych katechizmov.

Katechetické vyučovanie nájde v tomto hodnovernom a systematickom výklade katolíckej viery a náuky celkom istú cestu, aby s obnovenou horlivosťou predstavilo ľuďom našich čias kresťanské poslanstvo vo všetkých a jednotlivých jeho častiach. Tento text môže poskytnúť každému katechétovi spoľahlivú pomoc, aby mohol v rámci miestnej cirkvi sprostredkovať jediný a trvalý poklad viery, keď sa s pomocou Ducha Svätého vynasnaží spojiť obdivuhodnú jednotu kresťanského tajomstva s mnohorakými požiadavkami a situáciami tých, ktorým je toto poslanstvo určené. Celá katechetická činnosť bude môcť zažiť nové a rozsiahle nadšenie v Božom ľude, ak bude vedieť použiť a správne oceniť tento pokoncilový *Katechizmus*.

Toto sa javí ešte dôležitejšie dnes, keď sa už blíži tretie tisícročie. Vyžaduje sa totiž mimoriadne úsilie evanjelizovať, aby všetci mohli poznať a prijať evanjeliové poslanstvo, a tak rásť „podľa miery Kristovej plnosti“ (Ef 4, 13).

Naliehavo teda povzbudzujem svojich ctihodných bratov v biskupskej službe, ktorým sa predovšetkým zveruje *Katechizmus* Katolíckej cirkvi, aby využijúc túto vzácnu príležitosť zverejnenia typického vydania, zintenzívnili svoje úsilie o rozšírenie textu a prispeli k tomu, aby bol ochotne prijatý ako vynikajúci dar spoločenstvám im zvereným, ktoré tak budú môcť znova objaviť nevyčerpatelné bohatstvá viery.

Kiežby svorným a vzájomne sa dopĺňajúcim úsilím všetkých kategórií, z ktorých sa skladá Boží ľud, všetci poznali a prijali tento *Katechizmus*, aby sa posilnila a až na kraj sveta rozšírila tá jednotnosť viery, ktorej prameň a počiatok sa nachádza v jednote Najsvätejšej Trojice.

Kristovej Matke Márii, ktorú dnes slávime vzatú do neba s telom i dušou, zverujem tieto želania, aby sa splnili pre duchovné dobro všetkých ľudí.

Z Castel Gandolfa 15. augusta 1997, v devätnástom roku môjho pontifikátu.

Joannes Paulus II

APOŠTOLSKÁ KONŠTITÚCIA „FIDEI DEPOSITUM“

**ktorou sa zverejňuje
Katechizmus Katolíckej cirkvi
pripravený po Druhom vatikánskom ekumenickom koncile**

Ctihodným bratom kardinálom, patriarchom, arcibiskupom,
biskupom, kňazom, diakonom a ostatným členom Božieho ľudu

JÁN PAVOL, BISKUP,

**SLUHA BOŽÍCH SLUHOV,
NA TRVALÚ PAMIATKU**

POKLAD VIERY zveril Pán svojej Cirkvi, aby ho strážila, a ona túto úlohu neprestajne plní. Úmyslom a túžbou Druhého vatikánskeho ekumenického koncilu, ktorý pred tridsiatimi rokmi slávnostne otvoril môj predchodca, blahej pamäti pápež Ján XXIII., bolo primerane objasniť apoštolské a pastorálne poslanie Cirkvi, aby tak jas evanjeliovej pravdy pritiahol všetkých ľudí k hľadaniu a prijatiu Kristovej lásky, ktorá prevyšuje všetko (porov. *Ef* 3, 19).

Pápež Ján XXIII. týmto zasadaniam koncilu zveril ako hlavnú úlohu vhodnejšie strážiť a vykladať drahocenný poklad katolíckeho učenia, aby sa stal prístupnejším veriacim v Krista a všetkým ľuďom dobrej vôle. Preto úlohou koncilu nebolo na prvom mieste odsúdiť omyly vtedajších čias, ale predovšetkým usilovať sa pokojne ukázať silu a krásu

učenia viery. „Cirkev osvietená svetlom tohto koncilu – povedal pápež – sa, ako dúfame, obohatí duchovnými bohatstvami, a načerpajúc z neho nových síl, bude smelo hľadiť do budúcnosti.“ Je našou úlohou, aby „sme sa teraz horlivo a bez obavy venovali dielu, ktoré vyžaduje naša doba, a pokračovali v ceste, ktorou Cirkev kráčala takmer dvadsať storočí“.¹

S Božou pomocou konciloví otcovia mohli počas štyroch rokov práce zostaviť pozoruhodný súbor učenia a pastoračných noriem a predložiť ho celej Cirkvi. Duchovní pastieri i veriaci v Krista v ňom nájdu smernice na uskutočnenie tej „obnovy myslenia, činnosti, mravov a morálnej sily, radosti a nádeje, ktorú si koncil vrúcne želať“.²

Koncil po svojom skončení neprestal podnecovať život Cirkvi. Roku 1985 som mohol vyhlásiť: „Pre mňa – ktorý som mal osobitnú milosť zúčastniť sa na ňom a aktívne spolupracovať na jeho priebehu – Druhý vatikánsky koncil vždy bol a osobitne v týchto rokoch môjho pontifikátu je stálym orientačným bodom celej mojej pastoračnej činnosti, a to vo vedomej snahe konkrétne a verne aplikovať jeho smernice na úrovni každej partikulárnej cirkvi i celej Katolíckej cirkvi. K tomuto prameňu sa treba stále vracieť.“³

S týmto úmyslom som 25. januára 1985 zvolal mimoriadne zhromaždenie Biskupskej synody pri príležitosti spomienky na dvadsiate výročie skončenia koncilu. Cieľom tohto zhromaždenia bolo vyzdvihnúť milosti a duchovné ovocie Druhého vatikánskeho koncilu a prehĺbiť jeho učenie, aby ho všetci veriaci v Krista lepšie prijímali a aby sa rozšírilo jeho poznanie a aplikovanie.

Pri tejto príležitosti synodálni otcovia povedali: „Je veľkou a všeobecnou túžbou, aby sa napísal katechizmus alebo súhrn (kompendium) celého katolíckeho učenia, tak viery ako aj mravov, ktorý by bol akoby orientačným bodom pre katechizmy či kompendiá, ktoré sa budú zostavovať v rozličných krajinách. Výklad učenia má byť biblický a liturgický, má podať zdravú náuku a zároveň má byť primeraný

¹ Pápež JÁN XXIII., Prejav pri slávnostnom otvorení Druhého vatikánskeho ekumenického koncilu, 11. októbra 1962: AAS 54 (1962) 788-791.

² Pápež PAVOL VI., Prejav pri slávnostnom skončení Druhého vatikánskeho ekumenického koncilu, 8. decembra 1965: AAS 58 (1966) 7-8.

³ Prejav z 25. januára 1985: *L'Osservatore Romano*, 27. januára 1985, s. 1.

dnešnému životu kresťanov.“⁴ Po skončení synody som si osvojil túto túžbu v presvedčení, že „plne zodpovedá skutočnej potrebe všeobecnej Cirkvi i partikulárnych cirkví“.⁵

Preto z celého srdca vzdávam vďaky Pánovi v tento deň, keď môžem celej Cirkvi dať k dispozícii pod názvom „Katechizmus Katolíckej cirkvi“ tento „smerodajný text“ pre katechézu obnovenú zo živých prameňov viery!

Po obnove liturgie a po novej kodifikácii kánonického práva latinskej Cirkvi a kánonov východných katolíckych cirkví tento *Katechizmus* veľmi prispeje k obnove celého života Cirkvi, ktorú si želal a začal Druhý vatikánsky ekumenický koncil.

Katechizmus Katolíckej cirkvi je ovocím veľmi širokej spolupráce; dozrel počas šiestich rokov intenzívnej práce vykonanej v duchu pozornej otvorenosti [na dialóg] a horlivého nadšenia.

V roku 1986 som zveril komisii dvanástich kardinálov a biskupov, ktorej predsedal kardinál Jozef Ratzinger, úlohu pripraviť náčrt katechizmu, ktorý žiadali synodálni otcovia. Tejto komisii pomáhala redakčná rada zložená zo siedmich diecéznych biskupov, odborníkov v teológii a katechéze.

Komisia, ktorej úlohou bolo dávať smernice a dozerať na postup prác, pozorne sledovala všetky etapy redakcie deviatich postupných verzií. Redakčná rada prevzala zasa úlohu napísať text, vniesť do neho zmeny, o ktoré požiadala komisia, a preskúmať pripomienky početných teológov, exegetov, katechétov a najmä biskupov z celého sveta na zlepšenie textu. V redakčnej rade sa s veľkým úžitkom zvažili rôzne myšlienky, čím sa text obohatil a zabezpečila sa jeho jednota a ucelenosť.

Vypracovaný náčrt sa stal predmetom širokej konzultácie katolíckych biskupov, ich biskupských konferencií alebo synod, ako aj teologických a katechetických inštitútov. Vo všeobecnosti biskupi prijali náčrt veľmi priaznivo. Právom možno povedať, že tento *Katechizmus* je ovocím spolupráce celého episkopátu Katolíckej cirkvi, ktorý veľkodušne prijal moju výzvu, aby sa zúčastnil na zodpovednosti za toto podujatie, ktoré sa bezprostredne týka života Cirkvi. Táto odpoveď

⁴ BISKUPSKÁ SYNODA (zhromaždená na mimoriadnom plenárnom zasadnutí, 1985), *Relatio finalis*, 7. decembra 1985: *Enchiridion Vaticanum*, 9, II, B, a, č. 4, s. 1758, č. 1797.

⁵ Prejav k otcom zideným na skončení biskupskej synody (zhromaždenej na mimoriadnom plenárnom zasadnutí), 7. decembra 1985, č. 6: AAS 78 (1986) 435.

vyvoláva vo mne hlbokú radosť, lebo súzvuk toľkých hlasov vyjadruje skutočne to, čo možno nazvať „symfóniou“ viery. Vypracovanie tohto *Katechizmu* okrem toho odzrkadľuje kolegiálnu povahu episkopátu: svedčí o katolíckosti Cirkvi.

Katechizmus má zaiste verne a organicky podať učenie Svätého písma a živej tradície v Cirkvi, autentického Učiteľského úradu, ako aj duchovné dedičstvo otcov, učiteľov, svätcov a svätíc Cirkvi, aby sa tak umožnilo lepšie poznať kresťanské tajomstvá a oživiť vieru Božieho ľudu. Má náležite brať do úvahy náukové vyhlásenia, ktoré Duch Svätý v priebehu storočí vnukol svojej Cirkvi. Okrem toho má pomáhať osvecovať svetlom viery nové situácie a problémy, ktoré sa v minulosti ešte neobjavili.

Katechizmus má teda obsahovať veci nové i staré (porov. *Mt* 13, 52), lebo viera je stále tá istá a pritom je prameňom vždy nových svetiel.

Aby *Katechizmus* Katolíckej cirkvi zodpovedal tejto dvojitej požiadavke, preberá na jednej strane starodávne zaužívané usporiadanie, ktorého sa pridŕžal už *Katechizmus* svätého Pia V., a delí obsah na štyri časti: *Vyznanie viery*; *posvätná liturgia*, ktorej najdôležitejšiu časť tvorí sviatosti; *kresťanský spôsob konania*, ktorého výklad vychádza z Desatora; a napokon *kresťanská modlitba*. Zároveň sa však obsah často podáva „novým“ spôsobom, aby sa odpovedalo na otázky našich čias.

Tieto štyri časti navzájom súvisia: kresťanské tajomstvo je predmetom viery (prvá časť); slávi sa a sprostredkúva liturgickými úkonmi (druhá časť); je prítomné, aby osvecovalo a posilňovalo Božie deti v ich konaní (tretia časť); dáva podnet našej modlitbe, ktorej hlavným prejavom je „Otče náš“, a tvorí predmet našej prosby, našej chvály a nášho orodovania (štvrtá časť).

Sama liturgia je modlitbou; vyznanie viery nachádza svoje primerané miesto v slávení kultu. Milosť, ovocie sviatostí, je nenahraditeľným predpokladom kresťanského konania, takisto ako účasť na liturgii Cirkvi vyžaduje vieru. Ak sa viera neprejavuje v skutkoch, je sama v sebe mŕtva (porov. *Jak* 2, 14-26) a nemôže prinášať ovocie večného života.

Pri čítaní *Katechizmu* Katolíckej cirkvi môžeme vidieť obdivuhodnú jednotu Božieho tajomstva a Božieho plánu spásy, ako aj ústredné miesto Ježiša Krista, jednorodeného Božieho Syna, ktorého poslal Otec a ktorý sa v lone preblahoslavenej Panny Márie pôsobením Ducha

Svätého stal človekom, aby bol naším Spasiteľom. Zomrel a vstal z mŕtvych a je stále prítomný vo svojej Cirkvi najmä vo sviatostiach; je pôvodca viery, vzor kresťanského konania a učiteľ našej modlitby.

Katechizmus Katolíckej cirkvi, ktorý som schválil dvadsiateho piateho júna t. r. a ktorý dnes svojou apoštolskou autoritou nariaďujem zverejniť, je výkladom viery Cirkvi a katolíckeho učenia, ako ich potvrdzuje alebo objasňuje Sväté písmo, apoštolská Tradícia a Učiteľský úrad Cirkvi. Vyhlasujem ho za bezpečnú normu na vyučovanie viery, a preto aj za platnú a oprávnenú pomôcku v službe spoločenstva Cirkvi. Kiež slúži obnove, ku ktorej Duch Svätý neprestajne volá Božiu Cirkev, Kristovo telo, na ceste do svetla kráľovstva nezakaleného nijakým tieňom!

Schválenie Katechizmu Katolíckej cirkvi a jeho zverejnenie patrí k službe, ktorú chce Petrov nástupca preukázať svätej Katolíckej cirkvi a všetkým partikulárnym cirkvám, ktoré sú v pokoji a spoločenstve s rímskou Apoštolskou stolicou: totiž k službe, ktorá má zachovať a posilňovať vieru všetkých učeníkov Pána Ježiša (porov. *Lk* 22, 32) a zároveň upevňovať zväzky jednoty v tej istej apoštolskej viere.

Prosím teda pastierov Cirkvi a veriacich v Krista, aby prijali tento *Katechizmus* v duchu spoločenstva a vytrvalo ho používali pri plnení poslanca ohlasovať vieru a vyzývať k životu podľa evanjelia. Tento *Katechizmus* sa im zveruje, aby slúžil ako spoľahlivý a autentický smerodajný text pri vyučovaní katolíckej náuky a najmä pri zostavovaní miestnych katechizmov. Dáva sa k dispozícii aj všetkým veriacim v Krista, ktorí túžia lepšie poznať nevyspytateľné bohatstvo spásy (porov. *Ef* 3, 8). Chce podporiť ekumenické úsilia podnecované svätou túžbou po dosiahnutí jednoty všetkých kresťanov, lebo presne ukazuje obsah a dokonalý a obdivuhodný súlad katolíckej viery. Katechizmus Katolíckej cirkvi sa napokon dáva k dispozícii každému človekovi, ktorý od nás žiada zdôvodniť nádej, ktorá je v nás (porov. *1 Pt* 3, 15), a chce poznať, čo verí Katolícka cirkev.

Tento *Katechizmus* nechce nahradiť miestne katechizmy riadne schválené cirkevnými autoritami, diecéznymi biskupmi a biskupskými konferenciami, najmä ak ich schválila Apoštolská stolica. Má za cieľ podnietiť a pomôcť zostaviť nové miestne katechizmy, ktoré majú prihliadať na rôzne situácie a kultúry, ale pritom majú starostlivo zachovať jednotu viery a vernosť katolíckemu učeniu.

Na konci tohto dokumentu, ktorý predstavuje Katechizmus Katolíckej cirkvi, prosím presvätú Pannu Máriu, Matku vteleného Slova a Matku Cirkvi, aby svojím mocným orodovaním podporovala katechetickú prácu celej Cirkvi na všetkých stupňoch v tomto čase, keď je Cirkev povolaná k novému evanjelizačnému úsiliu. Nech svetlo pravej viery vyslobodí ľudí z nevedomosti a z otroctva hriechu a nech ich vedie k jedinej slobode hodnej tohto mena (porov. *Jn* 8, 32), totiž tu na zemi k slobode života v Ježišovi Kristovi pod vedením Ducha Svätého a v nebeskom kráľovstve k plnosti oblažujúceho videnia Boha z tváre do tváre (porov. *1 Kor* 13, 12; *2 Kor* 5, 6-8)!

Dané 11. októbra 1992 na tridsiate výročie otvorenia Druhého vatikánskeho ekumenického koncilu, v štrnástom roku môjho pontifikátu.

A handwritten signature in black ink, reading "Joannes Paulus II". The script is cursive and elegant, with the "II" at the end being a stylized double vertical line.

ÚVOD

„Otče,... večný život je v tom, aby poznali teba, jediného pravého Boha, a toho, ktorého si poslal, Ježiša Krista“ (*Jn 17, 3*). Boh, náš Spasiteľ, „chce, aby boli všetci ľudia spasení a poznali pravdu“ (*1 Tim 2, 3-4*). „Niet pod neбом iného mena, daného ľuďom, v ktorom by sme mali byť spasení“ (*Sk 4, 12*), iba meno Ježiš.

I. Život človeka – poznať a milovať Boha

1 Nekonečne dokonalý a sám v sebe blažený Boh podľa číro dobrotivého rozhodnutia slobodne stvoril človeka, aby mu dal účasť na svojom blaženom živote. Preto je v každom čase a na každom mieste blízky človeku. Volá ho a pomáha mu, aby ho hľadal, poznával a zo všetkých síl miloval. Všetkých ľudí, rozdelených a rozptýlených hriechom, zvoláva do jednoty svojej rodiny, ktorou je Cirkev. Aby to uskutočnil, poslal v plnosti času svojho Syna ako Vykupiteľa a Spasiteľa. V ňom a skrze neho volá ľudí, aby sa v Duchu Svätom stali jeho adoptovanými deťmi, a teda aj dedičmi jeho blaženého života.

2 Aby toto volanie zaznievalo po celom svete, poslal Kristus apoštolov, ktorých si vyvolil, a dal im príkaz ohlasovať evanjelium: „Choďte teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal. A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta“ (*Mt 28, 19-20*). Apoštoli sa na základe tohto poslania „rozišli a všade kázali. Pán im pomáhal a ich slová potvrdzoval znameniami, ktoré ich sprevádzali“ (*Mk 16, 20*).

3 Aj tých, čo s Božou pomocou prijali toto Kristovo volanie a slobodne naň odpovedali, pobádala Kristova láska ohlasovať dobrú zvesť po celom svete. Tento poklad prijatý od apoštolov ich nástupcovia verne zachovali. Všetci veriaci v Krista sú povolaní, aby ho odovzdávali z pokolenia na pokolenie, čiže aby ohlasovali vieru, žili ju v bratskom spoločenstve a slávili ju v liturgii a v modlitbe.¹

¹ Porov. *Sk 2, 42*.

II. Odovzdávanie viery – katechéza

4 Čoskoro nazvali *katechézou* komplex úsílí, ktoré Cirkev vyvinula, aby pripravila učeníkov, aby pomáhala ľuďom veriť, že Ježiš je Boží Syn, a touto vierou mali život v jeho mene; aby ich v tomto živote vychovávala a vzdelávala, a tak sa budovalo Kristovo telo.²

5 „Vo všeobecnosti možno povedať, že katechéza je *výchova* detí, mládeže a dospelých *vo viere* najmä vyučovaním kresťanskej náuky. Väčšinou sa deje organicky a systematicky s cieľom uvádzať veriacich do plnosti kresťanského života.“³

6 Katechéza súvisí s viacerými inými zložkami pastorálneho poslania Cirkvi, ktoré majú katechetický ráz, katechézu pripravujú alebo z nej vyplývajú bez toho, že by s nimi splývala. Sú to: prvé ohlasovanie evanjelia alebo misionárske kázanie s cieľom vzbudiť vieru; hľadanie dôvodov pre vieru; skúsenosť kresťanského života; slávenie sviatostí; začlenenie do cirkevného spoločenstva; apoštolské a misionárske svedectvo.⁴

7 „Katechéza sa úzko spája a viaže s celým životom Cirkvi. Predovšetkým od nej závisí nielen šírenie Cirkvi vo svete a jej číselný vzrast, ale ešte oveľa viac jej vnútorný rast a jej súlad s Božím plánom.“⁵

8 Obdobia obnovy Cirkvi sú aj obdobiami intenzívnej katechizácie. Tak vidíme, že vo veľkej epoche cirkevných otcov svätých biskupi katechéze venovali značnú časť svojej služby. Takými sú svätý Cyril Jeruzalemský, svätý Ján Zlatoústý, svätý Ambróz, svätý Augustín a mnohí iní otcovia, ktorých katechetické diela zostávajú aj naďalej vzorom.

9 Katechetická služba čerpá vždy novú silu na konciloch. V tomto ohľade treba ako príklad vyzdvihnúť Tridentský koncil. Vo svojich dekrétach dal katechéze prvoradé miesto. V ňom má svoj pôvod *Rímsky katechizmus*, ktorý sa volá aj Tridentský a je dielom prvoradej dôležitosti ako súhrn (kompendium) kresťanského učenia. Tridentský koncil vyvolal v Cirkvi pozoruhodné organizovanie katechézy a podnietil vydanie početných katechizmov pričinením svätých biskupov a teológov, akými boli svätý Peter Kanízius, svätý Karol Boromejský, svätý Turibius de Mongrovejo alebo svätý Róbert Bellarmino.

² Porov. JÁN PAVOL II., apošt. exh. *Catechesi tradendae*, 1: AAS 71 (1979) 1277-1278.

³ JÁN PAVOL II., apošt. exh. *Catechesi tradendae*, 18: AAS 71 (1979) 1292.

⁴ Porov. JÁN PAVOL II., apošt. exh. *Catechesi tradendae*, 18: AAS 71 (1979) 1292.

⁵ JÁN PAVOL II., apošt. exh. *Catechesi tradendae*, 13: AAS 71 (1979) 1288.

10 Neprekvapuje teda, že v pohybe, ktorý vyvolal Druhý vatikánsky koncil (pápež Pavol VI. pokladal tento koncil za veľký katechizmus moderných čias), katechéza Cirkvi opäť upútala na seba pozornosť. Svedčí o tom *Všeobecné katechetické direktórium*, zverejnené roku 1971, zasadania Biskupskej synody o evanjelizácii (1974) a o katechéze (1977), ako aj apoštolské exhortácie *Evangelii nuntiandi* (1975) a *Catechesi tradendae* (1979), ktoré zodpovedajú týmto zasadaniam. Mimoriadne zasadanie Biskupskej synody roku 1985 žiadalo, „aby sa vypracoval katechizmus alebo súhrn (kompendium) celého katolíckeho učenia, tak viery, ako aj mravov“.⁶ Svätý Otec Ján Pavol II. sa stotožnil s touto žiadosťou Biskupskej synody, keď uznal, že táto „túžba plne zodpovedá skutočnej potrebe všeobecnej Cirkvi i partikulárnych cirkví“.⁷ A urobil všetko, aby sa túžba synodálnych otcov uskutočnila.

III. Cieľ a adresáti *Katechizmu*

11 Cieľom tohto *Katechizmu* je podať organický a súhrnný výklad podstatného a základného obsahu katolíckeho učenia viery a mravov vo svetle Druhého vatikánskeho koncilu a celej Tradície Cirkvi. Jeho hlavnými prameňmi sú Sväté písmo, cirkevní otcovia, liturgia a Učiteľský úrad Cirkvi. Má slúžiť ako „orientačný bod pre katechizmy alebo kompendiá, ktoré sa budú zostavovať v rôznych krajinách“.⁸

12 Tento *Katechizmus* je určený najmä tým, čo sú zodpovední za katechézu: predovšetkým biskupom ako učiteľom viery a pastierom Cirkvi. Dáva sa im ako pomôcka pri plnení ich úlohy učiť Boží ľud. Prostredníctvom biskupov je určený tým, čo pripravujú katechizmy, kňazom a katechétom. Jeho čítanie však bude užitočné aj pre všetkých ostatných veriacich v Krista.

IV. Štruktúra *Katechizmu*

13 Štruktúra tohto *Katechizmu* sa pridrižiava veľkej tradície katechizmov, podľa ktorej je katechéza zostavená okolo štyroch „základných pilierov“: vyznanie krstnej viery (*Symbol viery*), sviatosti viery, život podľa viery (*prikázania*) a modlitba veriaceho („*Otče náš*“).

⁶ BISKUPSKÁ SYNODA, mimoriadne zasadanie, *Ecclesia sub Verbo Dei mysteria Christi celebrans pro salute mundi. Relatio finalis*, II, B, a, 4 (E Civitate Vaticana 1985), s. 11.

⁷ JÁN PAVOL II., Prejav k zhromaždeným otcom pri zakončení mimoriadnej synody (7. decembra 1985), 6: AAS 78 (1986) 435.

⁸ BISKUPSKÁ SYNODA, mimoriadne zasadanie, *Ecclesia sub Verbo Dei mysteria Christi celebrans pro salute mundi. Relatio finalis*, II, B, a, 4 (E Civitate Vaticana 1985), s. 11.

PRVÁ ČASŤ: VYZNANIE VIERY

14 Tí, čo skrze vieru a krst patria Kristovi, sú povinní vyznávať pred ľuďmi krstnú vieru.⁹ Preto *Katechizmus* najprv vysvetľuje, v čom spočíva Zjavenie, ktorým sa Boh obracia na človeka a dáva sa mu, a viera, ktorou človek odpovedá Bohu (*prvý oddiel*). Vyznanie viery zhrňa dary, ktoré Boh ako Pôvodca každého dobra, ako Vykupiteľ a Posvätitel dáva človeku, a usporadúva ich okolo „troch kapitol“ nášho krstu: je to viera v jedného Boha: Otca všemohúceho, Stvoriteľa; v Ježiša Krista, jeho Syna, nášho Pána a Spasiteľa; a v Ducha Svätého vo svätej Cirkvi (*druhý oddiel*).

DRUHÁ ČASŤ: SVIATOSTI VIERY

15 Druhá časť *Katechizmu* vysvetľuje, ako sa Božia spása, ktorú raz navždy uskutočnil Ježiš Kristus a Duch Svätý, sprítomňuje v posvätných úkonoch liturgie Cirkvi (*prvý oddiel*), ale najmä v siedmich sviatostiach (*druhý oddiel*).

TRETIA ČASŤ: ŽIVOT Z VIERY

16 Tretia časť *Katechizmu* ukazuje posledný cieľ človeka stvoreného na Boží obraz: blaženosť a cesty, ktoré do nej vedú, čiže správne a slobodné konanie s pomocou Božieho zákona a Božej milosti (*prvý oddiel*); konanie podľa dvojitého prikázania lásky (k Bohu a k blížnemu), ako ho rozvíja Desatoro Božích prikázaní (*druhý oddiel*).

ŠTVRTÁ ČASŤ: MODLITBA V ŽIVOTE Z VIERY

17 Posledná časť *Katechizmu* hovorí o význame a dôležitosti modlitby v živote veriacich (*prvý oddiel*). Končí sa krátkym komentárom k siedmim prosbám Modlitby Pána (*druhý oddiel*). V nich totiž nachádzame súhrn dobier, v ktoré máme dúfať a ktoré nám chce náš nebeský Otec udeliť.

V. Praktické pokyny na používanie tohto *Katechizmu*

18 Tento *Katechizmus* je koncipovaný ako *organický výklad* celej katolíckej viery. Preto ho treba čítať ako jeden celok. Početné odkazy na okraji textu (čísllice vytlačené menším písmom sa vzťahujú na iné paragrafy, ktoré sa

⁹ Porov. *Mt* 10, 32; *Rim* 10, 9.

zaoberajú tou istou témou) a vecný register na konci knihy umožňujú vidieť každú tému v spojitosti s celým obsahom viery.

19 Texty Svätého písma sa často necitujú doslovne, ale sa na ne iba odkazuje (skratkou „porov.“) v poznámke. Na hlbšie pochopenie takých miest treba použiť príslušné texty. Tieto odkazy na biblické texty sú pracovnou pomôckou pre katechézu.

20 Použitie *menšieho typu písma* v niektorých statiach znamená, že ide o poznámku historickej alebo apologetickej povahy alebo o doplnkový výklad učenia.

21 *Citácie* z patristických a liturgických prameňov, z dokumentov Učiteľského úradu a zo spisov svätých vytlačené menším typom písma majú slúžiť na obohatenie výkladu učenia. Tieto texty sa často vyberali so zreteľom na ich priame katechetické použitie.

22 *Séria krátkych textov na konci každého tematického celku zhrňa v stručných formuláciách podstatný obsah učenia. Tieto „zhrnutia“ majú miestnej katechéze poskytnúť podnet na syntetické formuly, vhodné na zapamätanie.*

VI. Nevyhnutné prispôsobenia

23 Tento *Katechizmus* kladie dôraz na náukový výklad. Chce totiž pomôcť hlbšie poznať vieru. Preto sa zameriava na to, aby táto viera dozrievala, zapustila hlbšie korene v živote a žiarila vo vydávaní svedectva.¹⁰

24 Vzhľadom na svoj cieľ tento *Katechizmus* nemieni prispôbovať výklad a katechetické metódy, ako si to vyžaduje rozdielnosť kultúr, veku, duchovnej zrelosti, spoločenského a cirkevného postavenia tých, na ktorých sa katechéza obracia. Tieto nevyhnutné prispôsobenia sú úlohou osobitných katechizmov a ešte väčšmi tých, čo učia veriacich.

„Kto učí, nech sa stane všetkým pre všetkých, aby všetkých získal pre Krista... A nech si nemyslí, že jeho viere bol zverený iba jeden druh ľudí a že môže všetkých veriacich učiť podľa nejakej predpísanej a presnej osnovy a rovnakým spôsobom vychovávať k pravej zbožnosti. A keďže jedni sú ako novonarodené deti, iní začínajú dospievať v Kristovi a niektorí sú už akoby v zrelom veku, treba dôkladne uvážiť, ktorí potrebujú mlieko a ktorí pevnejší pokrm... To Apoštol... nariadil zachovávať..., aby si tí, čo sú povolani na

¹⁰ Porov. JÁN PAVOL II., apošt. exh. *Catechesi tradendae*, 20-22: AAS 71 (1979) 1293-1296; *tamže*, 25: AAS 71 (1979) 1297-1298.

túto službu, uvedomili, že takto treba pri odovzdávaní tajomstiev viery a príkazov života prispôsobovať vyučovanie mysleniu a chápanosti poslucháčov.“¹¹

NADOVŠETKO – KREŠŤANSKÁ LÁSKA

25 Na záver tohto úvodu je vhodné pripomenúť pastoračnú zásadu, ktorú uvádza *Rímsky katechizmus*:

„Toto je totiž tá vznešenejšia cesta, ktorú... ukázal Apoštol, keď celý zmysel svojho učenia a výchovy zameral na lásku, ktorá nikdy nezanikne. Či sa totiž niečo predkladá veriť alebo dúfať, alebo konať, má sa v tom vždy tak odporúčať láska nášho Pána, aby každý zbadal, že všetky skutky dokonalej kresťanskej čnosti pochádzajú iba z lásky a nemajú iný cieľ, iba lásku.“¹²

¹¹ *Catechismus Romanus seu Catechismus ex decreto Concilii Tridentini ad parochos, Pii V Pontificis Maximi iussu editus, Praefatio*, 11: vyd. P. RODRÍGUEZ (Città del Vaticano-Pamplona 1989), s. 11.

¹² *Catechismus Romanus*, Praefatio, 10: vyd. P. RODRÍGUEZ (Città del Vaticano-Pamplona 1989), s. 10.

PRVÁ ČASŤ

VYZNANIE VIERY

Krst Krista, ikona, 17. storočie, Novodievíči kláštor, Moskva

PRVÝ ODDIEL

„VERÍM“ – „VERÍME“

26 Keď vyznávame svoju vieru, začíname slovom „Verím“ alebo „Veríme“. Preto prv než vysvetlíme vieru Cirkvi, akú vyznávame vo Vyznaní viery, aká sa slávi v liturgii a žije zachovávaním prikázaní a modlitbou, položme si otázku, čo znamená „veriť“. Viera je odpoveď človeka Bohu, ktorý sa mu zjavuje a dáva a súčasne mu prináša prehojné svetlo pri hľadaní posledného zmyslu jeho života. Najprv teda budeme uvažovať o tomto hľadaní človeka (*prvá kapitola*), potom o Božom zjavení, ktorým Boh vychádza v ústrety človeku (*druhá kapitola*), a napokon o odpovedi viery (*tretia kapitola*).

PRVÁ KAPITOLA

ČLOVEK JE „SCHOPNÝ“ BOHA

I. Túžba po Bohu

27 Túžba po Bohu je vpísaná do srdca človeka, lebo človek je stvorený Bohom a pre Boha. Boh neprestáva priťahovať človeka k sebe a jedine v Bohu nájde človek pravdu a šťastie, ktoré neprestajne hľadá: 355, 1701
1718

„Najvyšší dôvod ľudskej dôstojnosti spočíva v povolaní človeka do spoločnosti s Bohom. Človek je už od začiatku svojho jestvovania pozvaný k dialógu s Bohom. Veď jestvuje iba preto, že ho Boh z lásky stvoril a stále ho z lásky udržiava. A žije naplno podľa pravdy, iba ak túto lásku slobodne uznáva a odovzdáva sa svojmu Stvoriteľovi.“¹

28 Ľudia vo svojich dejinách až podnes mnohorakým spôsobom vyjadrili toto hľadanie Boha svojím náboženským presvedčením a náboženskými prejavmi (modlitbou, obetami, kultom, rozjímaním atď.). Hoci tieto formy vyjadrenia môžu obsahovať nejasnosti, sú také univerzálne, že človeka možno nazvať *náboženskou bytosťou*: 843, 2566
2095-2109

Boh „z jedného urobil celé ľudské pokolenie, aby obývalo celý povrch zeme; určil im vymedzený čas a hranice ich bývania, aby hľadali Boha, ak by ho dajako nahmatali a našli, hoci od nikoho z nás nie je ďaleko. Lebo v ňom žijeme, hýbeme sa a sme“ (Sk 17, 26-28).

29 Lenže človek môže na „toto dôverné a životné spojenie s Bohom“² zabudnúť, môže oň nedbať, ba výslovne ho odmietnuť. Takéto postoje môžu pochádzať z veľmi rozličných príčin:³ zo vzbury proti zlu, ktoré je vo svete, z náboženskej nevedomosti alebo ľahostajnosti, zo starosti o svetské veci a bohatstvo,⁴ zo zlého príkladu veriacich, z protináboženských myšlienkových prúdov a napokon z postoja človeka hriešnika, ktorý sa zo strachu skrýva pred Bohom⁵ a uteká pred jeho volaním.⁶ 2123-2128
398

¹ DRUHÝ Vatikánsky koncil, past. konšt. *Gaudium et spes*, 19: AAS 58 (1966) 1038-1039.

² DRUHÝ Vatikánsky koncil, past. konšt. *Gaudium et spes*, 19: AAS 58 (1966) 1039.

³ Porov. DRUHÝ Vatikánsky koncil, past. konšt. *Gaudium et spes*, 19-21: AAS 58 (1966) 1038-1042.

⁴ Porov. Mt 13, 22.

⁵ Porov. Gn 3, 8-10.

⁶ Porov. Jon 1, 3.

845, 2567 368 **30** „Nech sa radujú srdcia tých, čo hľadajú Pána“ (Ž 105, 3). Hoci človek môže na Boha zabudnúť alebo ho odmietnuť, Boh neprestáva volať každého človeka, aby ho hľadal, a tak žil a našiel šťastie. Ale toto hľadanie vyžaduje od človeka všetko jeho rozumové úsilie, jeho dobrú vôľu, „úprimné srdce“, ako aj svedectvo iných, ktorí ho učia hľadať Boha.

„Veľký si, Pane, a veľkej chvály hoden; si veľmi mocný a tvoja múdrosť je nesmierna. Chce ťa chváliť človek, čiastočka tvojho stvorenia; človek nesúci so sebou svoju smrteľnosť, nesúci so sebou svedectvo o svojom hriechu a svedectvo o tom, že pyšným odporuješ; a predsa ťa chce chváliť človek, čiastočka tvojho stvorenia. Ty spôsobuješ, že teba chváliť je potešením, lebo si nás stvoril pre seba a naše srdce je nespokojné, kým nespočinie v tebe.“⁷

II. Cesty, ktoré vedú k poznaniu Boha

31 Človek stvorený na Boží obraz a povolaný k tomu, aby Boha poznal a miloval, keď hľadá Boha, objavuje určité „cesty“, aby došiel k poznaniu Boha. Volajú sa aj „dôkazmi jestvovania Boha“, nie však v zmysle dôkazov, aké hľadajú prírodné vedy, ale ako „zhodné a presvedčivé argumenty“, ktoré umožňujú nadobudnúť opravdivú istotu.

Východiskovým bodom týchto „ciest“ priblíženia sa k Bohu je stvorenie: hmotný svet a ľudská osoba.

54, 337 **32** *Svet*: z pohybu a z príčinnej účinnosti, z náhodnosti, poriadku a krásy sveta možno poznať Boha ako pôvod a cieľ vesmíru.

Svätý Pavol tvrdí o pohanoch: „Je im zjavné, čo možno o Bohu vedieť; Boh im to zjavil. Veď to, čo je v ňom neviditeľné – jeho večnú moc a božstvo –, možno od stvorenia sveta rozumom poznávať zo stvorených vecí“ (*Rim* 1, 19-20).⁸

Aj svätý Augustín hovorí: „Opýtaj sa krásy zeme, opýtaj sa krásy mora, opýtaj sa krásy rozšíreného a rozptýleného vzduchu, opýtaj sa krásy neba,... opýtaj sa týchto vecí. Všetky ti odpovedia: Pozri, aké sme krásne! Ich krása je ich *vyznaním*. Kto urobil tieto premenlivé krásy, ak nie nemeniteľne *Krásny*?“⁹

2500 1730, 1776 **33** *Človek*: svojou otvorenosťou pre pravdu a krásu, zmyslom pre morálne dobro, slobodou a hlasom svojho svedomia, túžbou po nekonečne a šťastí si človek kladie otázku o jestvovaní Boha. V tom všetkom poznáva znaky

⁷ SVÄTÝ AUGUSTÍN, *Confessiones*, 1, 1, 1: CCL 27, 1 (PL 32, 659-661).

⁸ Porov. *Sk* 14, 15-17; 17, 27-28; *Múd* 13, 1-9.

⁹ SVÄTÝ AUGUSTÍN, *Sermo* 241, 2: PL 38, 1134.

svojej duchovnej duše. „Keďže zárodok večnosti, ktorý [človek] v sebe nosí, nemožno zredukovať iba na hmotu,“¹⁰ jeho duša môže mať pôvod jedine v Bohu. 1703 336

34 Svet a človek dosvedčajú, že v sebe samých nemajú ani svoj začiatok, ani posledný cieľ, ale majú účasť na Bytí, ktoré je samo osebe (*Esse in se*) a nemá začiatok ani koniec. Takto, týmito rozličnými „cestami“ môže človek dôjsť k poznaniu, že jestvuje skutočnosť, ktorá je prvou príčinou a posledným cieľom všetkého a „ktorú všetci volajú Boh“. ¹¹ 199

35 Človek má schopnosti, ktoré mu umožňujú poznať jestvovanie osobného Boha. Aby sa však mohol dostať do dôverného vzťahu s Bohom, chcel sa mu Boh zjaviť a darovať mu milosť, aby mohol toto zjavenie vierou prijať. Predsa však dôkazy jestvovania Boha môžu na vieru pripraviť a pomáhať pochopiť, že viera nie je v rozpore s ľudským rozumom. 50 159

III. Poznanie Boha podľa Cirkvi

36 „Svätá matka Cirkev vyznáva a učí, že Boha, ktorý je počiatkom a cieľom všetkého, možno s istotou poznať zo stvorených vecí prirodzeným svetlom ľudského rozumu.“¹² Bez tejto schopnosti by človek nemohol prijať Božie zjavenie. Človek má túto schopnosť preto, že je stvorený „na Boží obraz“ (*Gn 1, 27*). 355

37 Ale v dejinných podmienkach, v ktorých sa človek nachádza, stretá sa s mnohými ťažkosťami pri poznávaní Boha iba svetlom svojho rozumu. 1960

„Hoci ľudský rozum, jednoducho povedané, naozaj môže svojimi prirodzenými silami a svojím prirodzeným svetlom dospieť k pravému a istému poznaniu jediného osobného Boha, ktorý svojou prozreteľnosťou chráni a riadi svet, ako aj prirodzeného zákona, ktorý Stvoriteľ vložil do našich duší, predsa je veľa vecí, ktoré bránia, aby ľudský rozum používal túto svoju vrozenú schopnosť účinne a s úžitkom. Lebo pravdy o Bohu a o vzťahoch, ktoré sú medzi ľuďmi a Bohom, úplne presahujú poriadok zmyslových vecí, a keď sa uvádzajú do životnej praxe a ju stváňujú, vyžadujú sebaobetu a sebazaprenie. Pri získavaní takýchto pravd ľudský rozum zápasí s ťažkosťami jednak pre nápor zmyslov a predstavivosti a jednak pre zlé žiadosti, ktoré pochádzajú z dedičného

¹⁰ DRUHÝ Vatikánsky koncil, past. konšt. *Gaudium et spes*, 18: AAS 58 (1966) 1038; porov. *tamže*, 14: AAS 58 (1966) 1036.

¹¹ Svätý Tomáš Akvinský, *Summa theologiae*, 1, q. 2, a. 3, c.: Ed. Leon. 4, 31.

¹² Prvý Vatikánsky koncil, dogm. konšt. *Dei Filius*, kap. 2: DS 3004; porov. *tamže*, De revelatione, kán. 1: DS 3026; DRUHÝ Vatikánsky koncil, dogm. konšt. *Dei Verbum*, 6: AAS 58 (1966) 819.

hriechu. A tak si ľudia v takýchto veciach radi nahovárajú, že je mylné alebo aspoň pochybné, čo si neželajú, aby bolo pravdivé.“¹³

2036 **38** Preto človek potrebuje, aby ho Božie zjavenie osvietilo nielen v tom, čo presahuje jeho chápanosť, ale aj v „náboženských a morálnych pravdách, ktoré samy osebe nie sú nedostupné rozumu, aby ich mohli všetci aj v terajších podmienkach ľudského pokolenia poznať ľahko, s pevnou istotou a bez primiešania omylu“.¹⁴

IV. Ako hovoriť o Bohu?

851 **39** Keď Cirkev háji schopnosť ľudského rozumu poznať Boha, vyjadruje tým svoju dôveru v možnosť hovoriť o Bohu všetkým ľuďom a so všetkými ľuďmi. Toto presvedčenie je východiskovým bodom jej dialógu s inými náboženstvami, s filozofiou a vedou, ako aj s neveriacimi a ateistami.

40 Keďže naše poznanie Boha je obmedzené, obmedzená je aj naša reč o Bohu. O Bohu môžeme hovoriť iba vychádzajúc zo stvorení a podľa nášho ľudského obmedzeného spôsobu poznania a myslenia.

213, 299 **41** Všetky stvorenia majú nejakú podobnosť s Bohom a celkom osobitne ju má človek stvorený na Boží obraz a podobu. A tak mnohoraké dokonalosti tvorov (ich pravda, dobrota a krása) odzrkadľujú nekonečnú dokonalosť Boha. Preto môžeme hovoriť o Bohu vychádzajúc z dokonalostí jeho stvorení, „lebo z veľkosti a krásy stvorení sa úsudkom poznáva ich Stvoriteľ“ (*Múd* 13, 5).

212, 300 **42** Boh presahuje každé stvorenie. Preto neprestajne musíme očisťovať našu ľudskú reč od toho, čo je v nej obmedzené, obrazné a nedokonalé, aby sme Boha, ktorý je „nevýslovný, nepochopiteľný, neviditeľný a neobsiahnuteľný“,¹⁵ nezamieňali s našimi ľudskými predstavami. Naše ľudské slová sú vždy neprimerané tajomstvu Boha.

43 Keď takto hovoríme o Bohu, naša reč sa síce vyjadruje ľudským spôsobom, ale v skutočnosti dosahuje samého Boha, hoci ho nemôže vyjadriť v jeho nekonečnej jednoduchosti. Treba si totiž pripomenúť, že „medzi Stvoriteľom a stvorením nemožno zdôrazniť nejakú podobnosť bez toho, že

¹³ PIUS XII., encykl. *Humani generis*: DS 3875.

¹⁴ PIUS XII., encykl. *Humani generis*: DS 3876; porov. PRVÝ Vatikánsky koncil, dogm. konšt. *Dei Filius*, kap. 2: DS 3005; DRUHÝ Vatikánsky koncil, dogm. konšt. *Dei Verbum*, 6: AAS 58 (1966) 819 – 820; SVÄTÝ TOMÁŠ AKVINSKÝ, *Summa theologiae*, 1, q. 1, a. 1, c.: Ed. Leon. 4, 6.

¹⁵ *Svätá božská liturgia nášho otca svätého Jána Zlatoústeho, Anafora* (Prešov 1998), s. 50.

by sa medzi nimi nevidela ešte väčšia nepodobnosť“,¹⁶ a že „nemôžeme pochopiť, čím Boh je, ale iba čím nie je a aký vzťah majú k nemu iné bytosti“. ¹⁷ 206

Zhrnutie

- 44 *Človek je svojou prirodzenosťou a svojím povolaním náboženská bytosť. Keďže od Boha pochádza a k Bohu ide, žije plne ľudským životom, iba ak slobodne žije v spojení s Bohom.*
- 45 *Človek je stvorený, aby žil v spoločenstve s Bohom, v ktorom sa nachádza jeho šťastie: „Keď sa primknem k tebe celou svojou bytosťou, nikdy nepocítim bolesť ani námahu a môj život, celý naplnený tebou, bude pravým životom.“¹⁸*
- 46 *Keď človek počúva posolstvo stvorenia a hlas svojho svedomia, môže nadobudnúť istotu o jestvovaní Boha, ktorý je príčinou a cieľom všetkého.*
- 47 *Cirkev učí, že jediného a pravého Boha, nášho Stvoriteľa a Pána, možno s istotou poznať z jeho diel prirodzeným svetlom ľudského rozumu.¹⁹*
- 48 *O Bohu môžeme skutočne hovoriť, vychádzajúc z mnohorakých dokonalostí stvorenia, ktoré sú podobami nekonečne dokonalého Boha, hoci naša obmedzená reč nevyčerpáva jeho tajomstvo.*
- 49 *„Stvorenie bez Stvoriteľa zaniká.“²⁰ Preto veriaci vedia, že ich pobáda Kristova láska, aby zanesli svetlo živého Boha tým, ktorí ho nepoznajú alebo odmietajú.*

¹⁶ ŠTVRTÝ LATERÁNSKY KONCIL, kap. 2, *De errore abbatis Ioachim*: DS 806.

¹⁷ SVÄTÝ TOMÁŠ AKVINSKÝ, *Summa contra gentiles*, 1, 30: Ed. Leon. 13, 92.

¹⁸ SVÄTÝ AUGUSTÍN, *Confessiones*, 10, 28, 39: CCL 27, 175 (PL 32, 795).

¹⁹ Porov. PRVÝ Vatikánsky koncil, dogm. konšt. *Dei Filius*, De revelatione, kán. 1: DS 3026.

²⁰ DRUHÝ Vatikánsky koncil, past. konšt. *Gaudium et spes*, 36: AAS 58 (1966) 1054.

DRUHÁ KAPITOLA

BOH IDE V ÚSTRETY ČLOVEKOVI

- 36 **50** Človek môže prirodzeným rozumom s istotou poznať Boha, vychádzajúc z jeho diel. Ale je aj iný druh poznania (*ordo cognitionis*), ktorý človek svojimi silami nijako nemôže dosiahnuť, totiž druh poznania z Božieho zjavenia.¹ Boh sa z úplne slobodného rozhodnutia zjavuje a dáva človeku.
- 1066 Robí to tak, že mu zjavuje tajomstvo seba samého, svoj dobrotivý plán, ktorý si v Kristovi od večnosti predsavzal v prospech všetkých ľudí. Naplno zjavuje svoj plán, keď posíela svojho milovaného Syna, nášho Pána Ježiša Krista, a Ducha Svätého.

1. článok

BOŽIE ZJAVENIE

I. Boh zjavuje svoj „dobrotivý plán“

- 2823 **51** „Bohu sa v jeho добрote a múdrosti páčilo zjaviť seba samého a dať
- 1996 poznať tajomstvo svojej vôle, že ľudia majú skrze Krista, Slovo, ktoré sa stalo telom, v Duchu Svätom prístup k Otcovi a stávajú sa účastnými na Božej prirodzenosti.“²

52 Boh, ktorý „prebýva v neprístupnom svetle“ (*1 Tím 6, 16*), chce darovať svoj Boží život ľuďom, ktorých slobodne stvoril, aby ich vo svojom jednorodenom Synovi urobil adoptovanými synmi.³ Boh zjavuje seba samého, lebo chce ľudí urobiť schopnými odpovedať mu, poznať ho a milovať oveľa viac, ako by boli schopní sami od seba.

- 1953 **53** Boží plán Zjavenia sa uskutočňuje zároveň „činmi a slovami, ktoré sú navzájom vnútorne späté“⁴ a navzájom sa objasňujú. Tento plán obsahuje

¹ Porov. PRVÝ VATIKÁNSKY KONCIL, dogm. konšt. *Dei Filius*, kap. 4: DS 3015.

² DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL, dogm. konšt. *Dei Verbum*, 2: AAS 58 (1966) 818.

³ Porov. *Ef 1*, 4-5.

⁴ DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL, dogm. konšt. *Dei Verbum*, 2: AAS 58 (1966) 818.

osobitnú „Božiu výchovu [pedagógiu]“: Boh sa dáva človeku postupne a po etapách ho pripravuje na prijatie nadprirodzeného zjavenia, ktorým zjavuje seba samého a ktoré vrcholí v osobe a poslaní vteleného Slova, Ježiša Krista. 1950

Svätý Irenej Lyonský veľa ráz hovorí o tejto Božej výchove (pedagógii), pričom používa obraz vzájomného privykania Boha a človeka: „Božie Slovo... prebývalo v človeku a stalo sa Synom človeka, aby privykalo človeka prijímať Boha a Boha privykalo prebývať v človeku podľa Otcovho rozhodnutia.“⁵

II. Etapy zjavenia

BOH SA OD ZAČIATKU DÁVA POZNAŤ

54 „Boh, ktorý všetko tvorí a udržuje skrze Slovo, dáva ľuďom vo stvorených veciach trvalé svedectvo o sebe. A keďže chcel otvoriť cestu nadprirodzenej spásy, zjavil okrem toho už od začiatku seba samého prarodičom.“⁶ Povolal ich do dôverného spoločenstva so sebou, keď ich zaodel jasom milosti a spravodlivosti. 32 374

55 Toto zjavenie nebolo prerušené hriechom našich prarodičov. Boh totiž „po ich páde vzbudil v nich nádej na spásu prisľúbením vykúpenia a ustavične sa staral o ľudské pokolenie, aby všetkým, ktorí vytrvalým konaním dobrá hľadajú spásu, daroval večný život“.⁷ 397, 410

„A keď pre svoju neposlušnosť stratil tvoje priateľstvo, neponechal si ho v moci smrti... Viac ráz si ľuďom ponúkol zmluvu.“⁸ 761

ZMLUVA S NOEOMOM

56 Keď sa následkom hriechu jednota ľudského pokolenia rozpadla, Boh sa najprv snaží zachrániť ľudstvo tak, že robí zákroky v prospech jeho jednotlivých častí. Zmluva s Noeom uzavretá po potope⁹ vyjadruje princíp Božieho poriadku spásy (*oeconomia divina*) voči „národom“, čiže voči 401 1219

⁵ SVÄTÝ IRENEJ LYONSKÝ, *Adversus haereses*, 3, 20, 2: SC 211, 392 (PG 7, 944); porov. napríklad *tamže*, 3, 17, 1: SC 211, 330 (PG 7, 929); *tamže*, 4, 12, 4: SC 100, 518 (PG 7, 1006); *tamže*, 4, 21, 3: SC 100, 684 (PG 7, 1046).

⁶ DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL, dogm. konšt. *Dei Verbum*, 3: AAS 58 (1966) 818.

⁷ DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL, dogm. konšt. *Dei Verbum*, 3: AAS 58 (1966) 818.

⁸ *Rímsky misál, Štvrtá eucharistická modlitba* (vyd. SÚSCM Typis Polyglottis Vaticanis 1980), s. 578.

⁹ Porov. Gn 9, 9.

ľuďom zoskupeným „podľa ich krajín, každý podľa svojho jazyka a kmeňa“ (*Gn* 10, 5).¹⁰

57 Tento zároveň kozmický, spoločenský a náboženský poriadok množstva národov¹¹ je určený na to, aby krotil pýchu padlého ľudstva, ktoré – svorné vo svojej skazenosti¹² – by chcelo na spôsob Babylonu samo vytvoriť svoju jednotu.¹³ Ale v dôsledku hriechu¹⁴ mnohobožstvo, ako aj zbožňovanie národa a jeho vodcu neprestajne ohrozujú tento dočasný poriadok pohanskou skazenosťou.

58 Zmluva uzavretá s Noemom platí dovtedy, kým trvá čas „národov“,¹⁵ teda až do všeobecného ohlasovania evanjelia. Sväté písmo má v úcte niektoré veľké postavy „národov“, ako je „spravodlivý Ábel“, kráľ a kňaz Melchizedech,¹⁶ ktorý je predobrazom Krista,¹⁷ alebo spravodliví „Noe, Daniel a Jób“ (*Ez* 14, 14). Sväté písmo tak vyjadruje, akú veľkú svätosť môžu dosiahnuť tí, čo žijú podľa zmluvy s Noemom v očakávaní Krista, ktorý „zhromaždí v jedno rozptýlené Božie deti“ (*Jn* 11, 52).

BOH SI VYVOLÍ ABRAHÁMA

59 Aby Boh rozptýlené ľudstvo zhromaždil v jedno, vyvolí si Abrama a volá ho: Odíď „zo svojej krajiny, od svojho príbuzenstva a zo svojho otcovského domu“ (*Gn* 12, 1), aby ho urobil Abrahámom, čiže „otcom mnohých národov“ (*Gn* 17, 5): „V tebe budú požehnané všetky pokolenia zeme!“ (*Gn* 12, 3).¹⁸

60 Národ pochádzajúci z Abraháma bude nositeľom prisľúbenia, ktoré dostali patriarchovia. Bude vyvoleným národom,¹⁹ povolaným pripraviť budúce zhromaždenie všetkých Božích detí do jednoty Cirkvi.²⁰ Bude koreňom, do ktorého budú naštepení pohanovia, keď uveria.²¹

¹⁰ Porov. *Gn* 10, 20-31.

¹¹ Porov. *Sk* 17, 26-27.

¹² Porov. *Múd* 10, 5.

¹³ Porov. *Gn* 11, 4-6.

¹⁴ Porov. *Rim* 1, 18-25.

¹⁵ Porov. *Lk* 21, 24.

¹⁶ Porov. *Gn* 14, 18.

¹⁷ Porov. *Hebr* 7, 3.

¹⁸ Porov. *Gal* 3, 8.

¹⁹ Porov. *Rim* 11, 28.

²⁰ Porov. *Jn* 11, 52; 10, 16.

²¹ Porov. *Rim* 11, 17-18. 24.

61 Patriarchovia, proroci a iné vynikajúce postavy Starého zákona boli a budú vždy uctievaní ako svätí vo všetkých liturgických tradíciách Cirkvi.

BOH SI UTVÁRA SVOJ LUD IZRAEL

62 Po patriarchoch Boh utvoril Izrael ako svoj ľud tým, že ho vyslobodil z egyptského otroctva. Uzavrel s ním zmluvu na Sinaji a prostredníctvom Mojžiša mu dal svoj zákon, aby ho uznával a slúžil mu ako jedinému živému a pravému Bohu, starostlivému Otcovi a spravodlivému sudcovi, a aby očakával prisľúbeného Spasiteľa.²²

2060, 2574

1961

63 Izrael je kňazský Boží ľud,²³ nad ktorým „sa vzýva meno Pánovo“ (Dt 28, 10). Je to národ tých, čo „boli prví, ku ktorým Pán [náš Boh] prehovoril,“²⁴ národ „starších bratov“ v Abrahámovej viere.²⁵

204, 2801

839

64 Boh prostredníctvom prorokov formuje svoj ľud v nádeji na spásu, v očakávaní novej a večnej zmluvy, ktorá je určená všetkým ľuďom²⁶ a bude im vpísaná do srdca.²⁷ Proroci ohlasujú dokonalé vykúpenie Božieho ľudu, očistenie od všetkých jeho neverností²⁸ a spásu, ktorá bude zahŕňať všetky národy.²⁹ Nositeľmi tejto nádeje budú predovšetkým Pánovi chudobní a pokorní.³⁰ Sväté ženy, ako Sára, Rebeka, Ráchel, Miriam, Debora, Anna, Judita a Ester, uchovali živú nádej na spásu Izraela. Najčistejším obrazom tejto nádeje je Panna Mária.³¹

711

1965

489

III. Ježiš Kristus – „Prostredník a plnosť celého Zjavenia“³²

BOH POVEDAL VŠETKO VO SVOJOM SLOVE

65 „Mnoho ráz a rozličným spôsobom hovoril kedysi Boh otcom skrze prorokov. V týchto posledných dňoch prehovoril k nám v Synovi“ (Hebr 1, 1-2).

²² Porov. DRUHÝ Vatikánsky koncil, dogm. konšt. *Dei Verbum*, 3: AAS 58 (1966) 818.

²³ Porov. Ex 19, 6.

²⁴ *Rímsky misál, Veľký piatok, modlitba veriacich VI* (vyd. SÚSCM Typis Polyglottis Vaticanis 1980), s. 176.

²⁵ Porov. JÁN PAVOL II., Prejav v synagóge na stretnutí s hebrejskou komunitou mesta Ríma (13. apríla 1986), 4: *Insegnamenti di Giovanni Paolo II*, IX/1, 1027.

²⁶ Porov. Iz 2, 2-4.

²⁷ Porov. Jer 31, 31-34; Hebr 10, 16.

²⁸ Porov. Ez 36.

²⁹ Porov. Iz 49, 5-6; 53, 11.

³⁰ Porov. Sof 2, 3.

³¹ Porov. Lk 1, 38.

³² DRUHÝ Vatikánsky koncil, dogm. konšt. *Dei Verbum*, 2: AAS 58 (1966) 818.

102 Kristus, Boží Syn, ktorý sa stal človekom, je jediné, dokonalé a definitívne Otcovo Slovo. V ňom Otec povedal všetko a nebude už iné slovo okrem tohto. Svätý Ján z Kríža to po toľkých iných vyslovuje jasne, keď komentuje *Hebr* 1, 1-2:

„Keď nám dal svojho Syna, ktorý je jeho jediné a definitívne Slovo, spolu a naraz nám týmto svojím jediným Slovom povedal všetko a nemá už čo povedať. Lebo čo predtým hovoril prorokom po častiach, nám už v ňom
516 povedal všetko, keď nám ho dal celého, totiž svojho Syna. Preto keby sa teraz niekto chcel Boha na niečo vypytovať alebo žiadať od neho nejaké videnie alebo zjavenie, nielenže by robil nerozumnú vec, ale urážal by Boha, neupierajúc svoje oči jedine na Krista alebo hľadajúc inú vec alebo novotu mimo neho.“³³

2717

INÉ ZJAVENIE UŽ NEBUDE

66 „Kresťanský poriadok spásy (*oeconomia christiana*) ako nová a definitívna zmluva nikdy nepominie a pred slávnym zjavením nášho Pána Ježiša Krista už nemožno očakávať nijaké nové verejné Zjavenie.“³⁴ No hoci je Zjavenie zavŕšené, jeho obsah nie je plne rozvitý. Je úlohou kresťanskej
94 viery v priebehu storočí postupne pochopiť jeho úplný význam.

67 V priebehu storočí sa vyskytli takzvané „súkromné“ zjavenia. Niektoré z nich uznala aj cirkevná autorita. Nepatria však do pokladu viery. Ich úlohou nie je „zlepšovať“ či „dopĺňať“ Kristovo definitívne Zjavenie, ale pomáhať, aby sa ono plnšie
84 žilo v istom dejinnom období. Zmysel veriacich (*sensus fidelium*) vie pod vedením Učiteľského úradu Cirkvi rozlíšiť a prijať, čo je v týchto zjaveniach autentickou výzvou Krista alebo jeho svätých pre Cirkev.

93

Kresťanská viera nemôže prijať „zjavenia“, ktoré si nárokuje prevýšiť alebo opraviť Zjavenie, ktorého zavŕšením je Kristus. To je prípad niektorých nekresťanských náboženstiev a niektorých nových siekt, ktoré sa zakladajú na takých „zjaveniach“.

Zhrnutie

68 *Boh sa z lásky zjavil a daroval človekovi. Tak dáva definitívnu a pre-hojnú odpoveď na otázky, ktoré si kladie človek o zmysle a ciele svojho života.*

³³ SVÄTÝ JÁN Z KRÍŽA, *Subida del monte Carmelo* 2, 22, 3-5: *Biblioteca Mística Carmelitana*, zv. 11 (Burgos 1929), s. 184.

³⁴ DRUHÝ Vatikánsky koncil, dogm. konšt. *Dei Verbum*, 4: AAS 58 (1966) 819.

- 69** *Boh sa zjavil človekovi tak, že mu činmi a slovami postupne dával poznať tajomstvo seba samého.*
- 70** *Okrem svedectva, ktoré Boh vydáva o sebe vo stvorených veciach, on sám sa zjavil našim prarodičom. Hovoril k nim a po páde im prisľúbil spásu³⁵ a ponúkol im svoju zmluvu.*
- 71** *Boh uzavrel s Noemom trvalú zmluvu medzi sebou a všetkými živými bytosťami.³⁶ Táto zmluva bude trvať, kým bude trvať svet.*
- 72** *Boh si vyvolil Abraháma a uzavrel s ním a s jeho potomstvom zmluvu. Z neho utvoril svoj ľud, ktorému prostredníctvom Mojžiša zjavil svoj Zákon. Skrze prorokov ho pripravil na prijatie spásy určenej celému ľudstvu.*
- 73** *Boh sa naplno zjavil, keď poslal svojho Syna, v ktorom uzavrel svoju zmluvu naveky. Syn je Otcovo definitívne Slovo, takže po ňom už nebude iné Zjavenie.*

2. článok

ODOVZDÁVANIE BOŽIEHO ZJAVENIA

74 Boh „chce, aby boli všetci ľudia spasení a poznali pravdu“ (1 Tim 2, 4), čiže Ježiša Krista.³⁷ Je teda potrebné, aby bol Ježiš Kristus ohlasovaný všetkým národom a všetkým ľuďom, aby sa tak Zjavenie dostalo až na kraj sveta. 851

„Boh vo svojej veľkej добрote ustanovil, aby to, čo zjavil na spásu všetkých národov, zostalo navždy neporušené a odovzdávalo sa všetkým pokoleniam.“³⁸

I. Apoštolská Tradícia

75 „Kristus Pán, v ktorom sa završuje celé Zjavenie najvyššieho Boha, prikázal apoštolom, aby evanjelium, ktoré bolo prisľúbené skrze prorokov a ktoré on splnil a vlastnými ústami hlásal, všetkým ohlasovali ako zdroj

³⁵ Porov. Gn 3, 15.

³⁶ Porov. Gn 9, 16.

³⁷ Porov. Jn 14, 6.

³⁸ DRUHÝ Vatikánsky koncil, dogm. konšt. *Dei Verbum*, 7: AAS 58 (1966) 820.

- 171 každej spasiteľnej pravdy a morálnej normy, a tak im sprostredkovali Božie dary.“³⁹

APOŠTOLSKÉ OHLASOVANIE...

76 Podľa Pánovho príkazu sa evanjelium odovzdávalo dvoma spôsobmi:

- *Ústne*: „prostredníctvom apoštolov, ktorí ústnym ohlasovaním, príkladmi a ustanovizňami odovzdali to, čo prijali z Kristových úst, zo styku s ním a z jeho činov, alebo poznali vnuknutím Ducha Svätého“.
- *Písomne*: „prostredníctvom tých apoštolov a apoštolských mužov, ktorí z vnuknutia toho istého Ducha Svätého zaznamenali posolstvo spásy písomne“.⁴⁰

... POKRAČUJE V APOŠTOLSKOM NÁSTUPNÍCTVE

- 861 **77** „Aby sa však evanjelium zachovalo v Cirkvi stále neporušené a živé, apoštoli zanechali biskupov ako svojich nástupcov a ,odovzdali im svoje miesto v Učiteľskom úrade‘.“⁴¹ Lebo „apoštolské ohlasovanie, ktoré je osobitným spôsobom zaznačené v inšpirovaných knihách, malo sa nepretržitým nástupníctvom zachovať až do konca čias“.⁴²

- 174 1124, 2651 **78** Toto živé odovzdávanie, vykonávané v Duchu Svätom, sa volá Tradícia, pretože sa líši od Svätého písma, i keď je s ním úzko spojené. Prostredníctvom Tradície „Cirkev vo svojom učení, živote a kulte zachováva a všetkým pokoleniam odovzdáva všetko, čím sama je, a všetko, čo verí“.⁴³ „Výroky svätých otcov dosvedčujú oživujúcu prítomnosť tejto Tradície, ktorej bohatstvo prechádza do praxe a života veriacej a modliacej sa Cirkvi.“⁴⁴

79 Takto Otcovo zjavenie seba samého, ktoré uskutočnil skrze svoje Slovo v Duchu Svätom, ostáva prítomné a pôsobí v Cirkvi: „Boh, ktorý kedysi prehovoril, neprestajne sa zhovára s Nevestou svojho milovaného Syna a Duch Svätý, skrze ktorého živý hlas evanjelia zaznieva v Cirkvi a jej prostredníctvom vo svete, uvádza veriacich do plnej pravdy a dáva Kristovmu slovu bohatu v nich prebývať.“⁴⁵

³⁹ DRUHÝ Vatikánsky koncil, dogm. konšt. *Dei Verbum*, 7: AAS 58 (1966) 820.

⁴⁰ DRUHÝ Vatikánsky koncil, dogm. konšt. *Dei Verbum*, 7: AAS 58 (1966) 820.

⁴¹ DRUHÝ Vatikánsky koncil, dogm. konšt. *Dei Verbum*, 7: AAS 58 (1966) 820.

⁴² DRUHÝ Vatikánsky koncil, dogm. konšt. *Dei Verbum*, 8: AAS 58 (1966) 820.

⁴³ DRUHÝ Vatikánsky koncil, dogm. konšt. *Dei Verbum*, 8: AAS 58 (1966) 821.

⁴⁴ DRUHÝ Vatikánsky koncil, dogm. konšt. *Dei Verbum*, 8: AAS 58 (1966) 821.

⁴⁵ DRUHÝ Vatikánsky koncil, dogm. konšt. *Dei Verbum*, 8: AAS 58 (1966) 821.

II. Vzťah medzi Tradíciou a Svätým písmom

JEDEN SPOLOČNÝ PRAMEŇ...

80 „Posvätná Tradícia a Sväté písmo teda navzájom úzko súvisia a sú spojené. Veď obidve vyvierajú z toho istého božského prameňa, určitým spôsobom splývajú v jedno a smerujú k tomu istému cieľu.“⁴⁶ Obidve robia v Cirkvi prítomným a plodným tajomstvo Krista, ktorý slúbil, že ostane so svojimi „po všetky dni až do skončenia sveta“ (Mt 28, 20).

... DVA ROZDIELNE SPÔSOBY ODOVZDÁVANIA

81 „Sväté písmo je Božie slovo, nakoľko je písomne zaznačené z vnuknutia Ducha Svätého.“

„Posvätná Tradícia však Božie slovo, ktoré zveril Kristus Pán a Duch Svätý apoštolom, neporušene odovzdáva ich nástupcom, aby ho, osvietení Duchom pravdy, svojím ohlasovaním verne zachovávali, vysvetľovali a šíрили.“⁴⁷

113

82 Z toho vyplýva, že Cirkev, ktorej je zverené odovzdávanie a vysvetľovanie Zjavenia, „nečerpá svoju istotu o všetkom, čo bolo zjavené, iba zo Svätého písma. Preto treba obidve prijímať a vážiť si ich s rovnakou láskou a úctou“.⁴⁸

APOŠTOLSKÁ TRADÍCIA A CIRKEVNÉ TRADÍCIE

83 Tradícia, o ktorej tu hovoríme, pochádza od apoštolov a odovzdáva to, čo oni prijali z Ježišovho učenia a príkladu a čo ich naučil Duch Svätý. Veď prvá generácia kresťanov ešte nemala napísaný Nový zákon a Nový zákon sám svedčí o procese živej Tradície.

Od nej treba odlišovať „tradície“ teologické, disciplinárne, liturgické alebo týkajúce sa nábožnosti, ktoré sa postupom času zrodili v miestnych cirkvách. Sú to osobitné formy prispôbosené rôznym miestam a obdobiam, ktorými sa prejavuje veľká Tradícia. V jej svetle sa tieto „tradície“ môžu pod vedením Učiteľského úradu Cirkvi zachovať, zmeniť alebo aj zanechať.

1202, 2041
2684

⁴⁶ DRUHÝ Vatikánsky koncil, dogm. konšt. *Dei Verbum*, 9: AAS 58 (1966) 821.

⁴⁷ DRUHÝ Vatikánsky koncil, dogm. konšt. *Dei Verbum*, 9: AAS 58 (1966) 821.

⁴⁸ DRUHÝ Vatikánsky koncil, dogm. konšt. *Dei Verbum*, 9: AAS 58 (1966) 821.

III. Vysvetľovanie pokladu viery

POKLAD VIERY ZVERENÝ CELEJ CIRKVI

857, 841 **84** *Poklad viery (depositum fidei)*,⁴⁹ ktorý je obsiahnutý v posvätnej Tradícii a vo Svätom písme, bol prostredníctvom apoštolov zverený celej Cirkvi. „Tým, že sa ho pridŕža, celý svätý ľud zjednotený so svojimi pastiermi stále zotrúva v učení apoštolov a v spoločenstve, pri lámaní chleba a v modlitbách, takže sa vytvára jedinečná zhoda medzi pastiermi a veriacimi v zachovávaní, praktizovaní a vyznávaní odovzdanej viery.“⁵⁰

UČITELSKÝ ÚRAD CIRKVI

888-892 **85** „Úloha autenticky vysvetľovať Božie slovo, písané alebo ústne podané, bola zverená jedine živému Učiteľskému úradu Cirkvi“ – čiže biskupom v spoločenstve s Petrovým nástupcom, rímskym biskupom –, „ktorý vykonáva svoju autoritu v mene Ježiša Krista.“⁵¹

688 **86** „Tento Učiteľský úrad však nie je nad Božím slovom, ale mu slúži, lebo učí iba to, čo bolo odovzdané, nakoľko ho z Božieho poverenia a s pomocou Ducha Svätého nábožne počúva, sväto zachováva a verne vykladá, a z tohto jediného pokladu viery čerpá všetko, čo predkladá veriť ako zjavené Bohom.“⁵²

1548 **87** Pamätajúc na Kristove slová apoštolom: „Kto vás počúva, mňa počúva“ (Lk 10, 16),⁵³ veriaci poslušne prijímajú učenie a smernice, ktoré im v rozličných podobách dávajú ich pastieri.

DOGMY VIERY

888-892 **88** Učiteľský úrad Cirkvi naplno používa autoritu, ktorú dostal od Krista, keď definuje dogmy, čiže keď spôsobom, ktorý zaväzuje kresťanský ľud k neodvolateľnému súhlasu viery, predkladá pravdy obsiahnuté v Božom zjavení alebo keď definitívnym spôsobom predkladá pravdy, ktoré s nimi nevyhnutne súvisia.

⁴⁹ Porov. 1 Tím 6, 20; 2 Tím 1, 12-14.

⁵⁰ DRUHÝ Vatikánsky koncil, dogm. konšt. *Dei Verbum*, 10: AAS 58 (1966) 822.

⁵¹ DRUHÝ Vatikánsky koncil, dogm. konšt. *Dei Verbum*, 10: AAS 58 (1966) 822.

⁵² DRUHÝ Vatikánsky koncil, dogm. konšt. *Dei Verbum*, 10: AAS 58 (1966) 822.

⁵³ Porov. DRUHÝ Vatikánsky koncil, dogm. konšt. *Lumen gentium*, 20: AAS 57 (1965) 24.